

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilöautojen romutuspalkkiosta ja sähkökäyttöisten henkilöautojen hankintatuesta sekä henkilöautojen kaasus- tai etanolikäyttöisiksi muuntamisen tuesta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilöautojen romutuspalkkiosta ja sähkökäyttöisten henkilöautojen hankintatuesta sekä henkilöautojen kaasus- tai etanolikäyttöisiksi muuntamisen tuesta annetun lain muuttamisesta (HE 186/2020 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut (etäkuuleminen):

- neuvotteleva virkamies Eleonoora Eilittä, liikenne- ja viestintäministeriö
- budjettineuvos Kati Jussila, valtiovarainministeriö
- johtava asiantuntija Otto Lahti, Liikenne- ja viestintävirasto
- toimitusjohtaja Juha Kenraali, Suomen Autokierrätys Oy
- erityisasiantuntija Hanna Kalenoja, Autoalan Keskusliitto ry
- toimitusjohtaja Tero Kallio, Autotuoajat ja -teollisuus ry
- edunvalvontajohtaja Ari Herrala, Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- oikeusministeriö
- työ- ja elinkeinoministeriö
- Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- Suomen ilmastopaneeli
- Gasum Oy
- K Auto Oy
- Autoliitto ry
- Logistiikkayritysten Liitto ry
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Pyöräliitto
- Suomen Biokierto ja Biokaasu ry

Valiokunnan mietintö LiVM 12/2020 vp

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi henkilöautojen romutuspalkkiosta ja sähkökäyttöisten henkilöautojen hankintatuesta sekä henkilöautojen kaasui- tai etanolikäyttöisiksi muuntamisen tuesta annettua lakia. Esityksen tarkoituksena on muuttaa lakia siten, että laissa säädettäisiin uudet edellytykset kaasukäyttöisten kuorma-autojen hankintatuen myöntämisestä. Valtio maksaisi kaasukäyttöisten kuorma-autojen hankintatukea vuosina 2020—2022. Hankintatukea myönnettäisiin luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, joka hankkii, pitkäaikaisvuokraa uuden kaasukäyttöisen kuorma-auton. Lisäksi esityksessä ehdotetaan kumottavaksi jo päättyneen romutuspalkkion ehdot.

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaisesti lailla edistettäisiin käyttövoimien asteittaista uudistumista ja kansallisen biokaasuohjelman tavoitteiden toteutumista.

Esitys liittyy valtion vuoden 2020 seitsemänteen lisätalousarvioon ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Tukea varten siirretään 1 miljoonaa euroa työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan momentilta 32.20.47 liikenne- ja viestintäministeriön pääluokan momentille 31.20.51.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.12.2020 ja olemaan voimassa 31.12.2022 saakka.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Valiokunta pitää erittäin hyvänä, että hankintatukea kohdistetaan ensimmäistä kertaa myös kaasukäyttöisiin kuorma-autoihin vuosille 2020—2022. Liikennesektorin tavoitteena on, että sektorin päästöjä vähennetään vuoden 2005 päästötasoon verrattuna puoleen vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteeseen pääseminen edellyttää monipuolista keinovalikoimaa ja uusien ja fossiilisia polttoaineita korvaavien käyttövoimien hyödyntämistä myös päästövähennyspotentialiltaan keskeisessä raskaassa liikenteessä.

Raskaassa liikenteessä vaihtoehtoisten käyttövoimien hyödyntäminen on vielä toistaiseksi ollut varsin vähäistä, ja kaasukäyttöisten kuorma-autojen hankintahinta on korkea verrattuna dieselkäyttöiseen kalustoon. Valiokunta pitää esitystä hyvänä liikkeellelähjänä ja signaalina myös toimialalle vähähiilisen raskaan liikenteen edistämistarpeesta. Esitys edistää valiokunnan näkemyksen mukaan liikenteen ympäristötavoitteiden saavuttamista, raskaan kaluston uusiutumista sekä ympäristöystävällisempien käyttövoimien yleistymistä.

Asiantuntijakuulemisessa esitystä pidettiin pääosin hyvänä, mutta kritiikkiä esitettiin muun muassa tuen verrattain heikoista ympäristövaikutuksista. Lisäksi tukea ehdotettiin kuulemisissa laajennettavaksi sähkökäyttöisiin kuorma- ja pakettiautoihin sekä traktoreihin ja esitettiin myös tukikauden pidentämistä. Valiokunta pitää esityksen suorien ympäristövaikutusten vähäisyydestä huolimatta hyvänä, että kaasun hyödyntämistä raskaassa liikenteessä tuetaan tässä vaiheessa ja ilmaistaan valtiovallan selkeä tahtotila asian edistämiseksi, koska kaasun käyttö on vielä tällä hetkellä hyvin vähäistä. Valiokunta pitää myös käytettävissä oleva rahamäärä huomioden tarkoituksenmukaisena, että tuki on rajattu tässä vaiheessa vain kuorma-autoihin. Muiden ajoneuvojen mahdollisia tukimuotoja on tarpeen arvioida erikseen.

Valiokunnan mietintö LiVM 12/2020 vp

Valiokunta on asian käsittelyn yhteydessä pohtinut hankittavan kuorma-auton massarajan alentamistarvetta, jotta hankintatuen piiriin saataisiin myös pienempiä jakelu- ynnä muita sellaisia ajoneuvoja. Saamansa selvityksen pohjalta ja määrärahan suuruus huomioiden valiokunta on kuitenkin päätenyt säilyttämään hallituksen esityksessä ehdotetun 16 tonnin vähimmäisrajan.

Hankintatuki on osa kansallisen biokaasustrategian toimeenpanoa, ja sen yhtenä tarkoituksena onkin tukea biokaasun käytön edistämistä. Esitys mahdollistaa sekä maakaasun että biokaasun käyttämisen hankintatuella hankittavissa kuorma-autoissa. Saadun selvityksen mukaan pelkän biokaasun käyttöön rajattu hankintatuki olisi muun muassa tuen määrään suhteutettuna hallinnollisesti hyvin raskas toteuttaa. Jatkossa ja muun muassa valmisteilla olevassa fossiilittoman liikenteen tiekartassa on tarpeen arvioida lisää keinoja biokaasun käytön edistämiseen, ja sitä, miten nyt säädettävällä hankintatuella hankittujen kuorma-autojen maakaasua selkeästi ympäristöystävällisemmän biokaasun käyttöä voitaisiin edistää.

Valiokunta painottaa, että kaasukäyttöisten kuorma-autojen tuleminen käyttöön markkinoilla on omiaan edistämään myös biokaasun jakeluinfrastruktuurin kehittymistä. Biokaasun lisäksi vaihtoehtoisten käyttövoimien ja ympäristöystävällisten polttoaineiden, kuten biodieselin, vedyn, synteettisten polttoaineiden ja muun muassa sähkön, hyödyntämistä tulee kuitenkin edistää laajemminkin. Jakeluinfrastruktuuriin ja vaihtoehtoisten käyttövoimien saatavuuteen tulee saada jatkossa merkittävää kehitystä, jotta raskaan liikenteen olisi mahdollista hyödyntää mahdollisimman laajamittaisesti ja tehokkaasti vähäpäästöisempää kalustoa.

Valiokunta pitää tärkeänä, että hankintatuen kohdentumista ja sen vaikutuksia seurataan jatkossa tarkkaan tukiohjelman vaikuttavuuden arvioimiseksi.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Johtolause. Valiokunta on tehnyt lain johtolauseeseen lakiteknisen korjauksen.

5 §. Avustuksen määrä. Valiokunta on tehnyt pykälän 2 momenttiin kieliasullisen korjauksen.

6 §. Avustuksen saaja. Valiokunta on muuttanut pykälän 1 momentin sanamuotoa siten, että sanat "yksinomaan käyttöönsä" korvataan sanoilla "henkilökohtaiseen käyttöönsä" sääntelyn selkeyttämiseksi. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan muutos vastaa esityksen tarkoitusta.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Liikenne- ja viestintävaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 186/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

henkilöautojen romutuspalkkiosta ja sähkökäyttöisten henkilöautojen hankintatuesta sekä henkilöautojen kaasu- tai etanolikäyttöisiksi muuntamisen tuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan henkilöautojen romutuspalkkiosta ja sähkökäyttöisten henkilöautojen hankintatuesta sekä henkilöautojen kaasu- tai etanolikäyttöisiksi muuntamisen tuesta annetun lain (971/2017) 2 ja 7 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 961/2018,

muutetaan **lain** nimike sekä 1, 5, 6, 12 ja 14 §, sellaisina kuin niistä ovat 6 § laissa 961/2018 ja 12 § laissa 1521/2019, sekä

lisätään lakiin uusi 3 a ja 9 a § seuraavasti:

Laki

sähkökäyttöisten henkilöautojen hankintatuesta ja kaasukäyttöisen kuorma-auton hankintatuesta sekä henkilöautojen kaasu- tai etanolikäyttöisiksi muuntamisen tuesta

1 §

Soveltamisala ja suhde valtionavustuslakiin

Tässä laissa säädetään valtion varoista myönnettävästä avustuksesta täyssähkökäyttöisen henkilöauton hankintaa tai pitkäaikaivuokrausta varten (*hankintatuki*), kaasukäyttöisen kuorma-auton hankintaa tai pitkäaikaivuokrausta varten (*kaasuhankintatuki*) sekä henkilöauton muuntamiseksi kaasu- tai etanolikäyttöiseksi (*muuntotuki*) valtion talousarvioon varattujen määrärahojen puitteissa vuosina 2018—2022. Valtionavustuksista säädetään lisäksi valtionavustuslaissa (688/2001).

3 a §

Kaasuhankintatuen myöntämisen edellytykset

Kaasuhankintatuki voidaan myöntää sellaiselle luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, joka vuosina 2020—2022 ostaa tai sitoutuu vähintään kolmeksi vuodeksi vuokraamaan uuden ensirekisteröimättömän kaasukäyttöisen kuorma-auton.

Avustus myönnetään, jos:

Valiokunnan mietintö LiVM 12/2020 vp

- 1) hankittavan tai pitkäaikaisvuokrattavan raskaan ajoneuvon pääasiallisena käyttövoimana on kaasu;
- 2) hankittava ajoneuvo ensirekisteröidään Suomeen;
- 3) hankittava ajoneuvo pidetään rekisterissä vähintään 1 vuoden ajan ensirekisteröinnin jälkeen;
- 4) hankittavan ajoneuvon suurin sallittu massa tieliikenteessä on vähintään 16 000 kiloa; ja
- 5) valtion talousarviossa avustuksen maksamista varten varattua määrärahaa on käytettävissä.

5 §

Avustuksen määrä

Hankintatukea myönnetään valtion varoista 2 000 euroa uuden sähkökäyttöisen henkilöauton hankintaa tai pitkäaikaisvuokrausta varten.

Kaasuhankintatukea myönnetään valtion varoista 5 000 euroa **paineistettua** kaasua käyttövoimana käyttävän kuorma-auton hankintaa tai pitkäaikaisvuokrausta varten.

Kaasuhankintatukea myönnetään valtion varoista 12 000 euroa nesteytettyä kaasua käyttövoimana käyttävän kuorma-auton hankintaa tai pitkäaikaisvuokrausta varten.

Muuntotukea myönnetään valtion varoista 1 000 euroa henkilöauton muuntoon kaasukäyttöiseksi ja 200 euroa henkilöauton muuntoon etanolikäyttöiseksi.

6 §

Avustuksen saaja

Hankintatuki voidaan myöntää 3 §:ssä säädetyt edellytykset täyttävälle uuden sähkökäyttöisen henkilöauton omistajana tai haltijana olevalle luonnolliselle henkilölle, joka ostaa tai pitkäaikaisvuokraa sähkökäyttöisen auton **henkilökohtaiseen** käyttöönsä.

Kaasuhankintatuki voidaan myöntää 3 a §:ssä säädetyt edellytykset täyttävälle uuden kaasukäyttöisen kuorma-auton omistajana tai haltijana olevalle luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, joka ostaa tai pitkäaikaisvuokraa kaasukäyttöisen raskaan ajoneuvon. Luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi saada avustuksen enintään viiden kaasukäyttöisen kuorma-auton hankintaa varten.

Muuntotuki voidaan myöntää 4 §:ssä säädetyt edellytykset täyttävälle muunnettavan henkilöauton omistajalle tai haltijalle. Muuntotuen saajan tulee olla luonnollinen henkilö ja hän voi saada avustuksen vain kerran kalenterivuodessa.

9 a §

Kaasuhankintatuen maksaminen

Liikenne- ja viestintävirasto maksaa hakemuksesta kaasuhankintatuen avustuksen saajalle kaasuhankintatuen 3 a §:ssä säädetyt edellytykset täyttävän kaasukäyttöisen kuorma-auton hankintaa varten. Hakemukseen on liitettävä yksilöity selvitys hankitusta kaasukäyttöisestä ajoneuvosta.

Valiokunnan mietintö LiVM 12/2020 vp

Avustuksen saajan tulee ilmoittaa Liikenne- ja viestintävirastolle, jos hankitun kaasukäyttöisen kuorma-auton pitkäaikaisvuokrasopimus päättyy ennen kolmen vuoden määräaikaa tai ajoneuvo poistetaan rekisteristä ennen kuin se on ollut rekisterissä säädetyn yhden vuoden ajan.

12 §

Muutoksenhaku

Avustusta koskevaan päätökseen saa hakea oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003). Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

14 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2022.

Tätä lakia sovelletaan:

- 1) hankintatukeen, jota maahantuoja tai palveluntarjoaja hakee viimeistään 30 päivänä marraskuuta 2021;
- 2) kaasuhankintatukeen, jota ajoneuvon omistaja tai haltija hakee viimeistään 30 päivänä marraskuuta 2022;
- 3) muuntotukeen, jota henkilöauton omistaja tai haltija hakee viimeistään 30 päivänä marraskuuta 2021.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan mietintö LiVM 12/2020 vp

Helsingissä 12.11.2020

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Suna Kymäläinen sd
varapuheenjohtaja Ari Torniainen kesk
jäsen Sandra Bergqvist r
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Janne Heikkinen kok
jäsen Juho Kautto vas
jäsen Johan Kvarnström sd
jäsen Joonas Könttä kesk
jäsen Sheikki Laakso ps
jäsen Matias Marttinen kok
jäsen Jenni Pitko vihr
jäsen Mirka Soinikoski vihr
jäsen Kari Tolvanen kok
jäsen Paula Werning sd
varajäsen Jari Myllykoski vas
varajäsen Jari Ronkainen ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Juha Perttula

Valiokunnan mietintö LiVM 12/2020 vp
Vastalause

VASTALAUSE

Perustelut

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi henkilöautojen romutuspalkkiosta ja sähkökäyttöisten henkilöautojen hankintatuesta sekä henkilöautojen kaasui- tai etanolikäyttöisiksi muuntamisen tuesta annettua lakia. Esityksen tarkoituksena on muuttaa lakia siten, että laissa säädettäisiin uudet edellytykset kaasukäyttöisten kuorma-autojen hankintatuen myöntämisestä. Valtio maksaisi kaasukäyttöisten kuorma-autojen hankintatukea vuosina 2020—2022. Hankintatukea myönnettäisiin luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, joka hankkii tai pitkäaikaisvuokraa uuden kaasukäyttöisen kuorma-auton.

Perussuomalaisten mielestä esitys on askel oikeaan suuntaan ja sen tarve on olemassa. Pidämme myös hyvänä sitä, että valtio huomioi kuljetusalan esittämällä hankintatukea kaasukäyttöisille kuorma-autoille.

Pidämme tässä lakiesityksessä pienenä rajoittavana tekijänä sitä, että palkkiota ei voi soveltaa nyt kuin ainoastaan 16 000 kilon painorajan ylittäviin ajoneuvoihin taikka vähintään 16 000 kiloa painaviin kuorma-autoihin. Koska markkinoilla on myös 12 000 kilon kuorma-autoja, olisi hankintatuki tarkoituksenmukaista kohdistaa myös niihin. Jatkossa tukea voitaisiin harkita myös kevyempiin raskaisiin ajoneuvoihin, kuten vaikkapa traktoreihin.

Toki on hyvä, että järjestelmän avulla pyritään saamaan ja nopeuttamaan kaasunjakeluverkoston laajentumista maassamme lisäämällä liikennekaasun kysyntää.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 3 a § muutettuna seuraavasti (*Vastalauseen muutosehdotus*):

Vastalauseen muutosehdotus

3 a §

Kaasuhankintatuen myöntämisen edellytykset

Kaasuhankintatuki voidaan myöntää sellaiselle luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, joka vuosina 2020—2022 ostaa tai sitoutuu vähintään kolmeksi vuodeksi vuokraamaan uuden ensirekisteröimättömän kaasukäyttöisen kuorma-auton.

Avustus myönnetään, jos:

1) hankittavan tai pitkäaikaisvuokrattavan raskaan ajoneuvon pääasiallisena käyttövoimana on kaasu;

Valiokunnan mietintö LiVM 12/2020 vp
Vastalause

- 2) hankittava ajoneuvo ensirekisteröidään Suomeen;
- 3) hankittava ajoneuvo pidetään rekisterissä vähintään 1 vuoden ajan ensirekisteröinnin jälkeen;
- 4) hankittavan ajoneuvon suurin sallittu massa tieliikenteessä on vähintään 12 000 kiloa; ja
- 5) valtion talousarviossa avustuksen maksamista varten varattua määrärahaa on käytettävissä.

Helsingissä 12.11.2020

Sheikki Laakso ps
Jari Ronkainen ps